

Op 26 juni 2005 houdt het Historisch Centrum OPEN DAG. Als bijzonderheid staat dan de grote monstrans van de R.K. kerk St. Petrusbanden ten toon. Een uitnodiging is opgenomen in deze uitgave. Wat is een monstrans en wat is de geschiedenis hierbij?

JUWEEL VAN EEN MONSTRANS

Een monstrans is: een versierd vaatwerk met ronde opening, waarin de H. Hostie zichtbaar ter aanbidding wordt tentoongesteld.

De grote monstrans van St. Petrusbanden is al meer dan drie honderd jaar eigendom van de parochie. Het is nu een verborgen kerkschat die om zijn schoonheid en historische achtergrond beslist van dichtbij eens moet worden aanschouwd.

Het ontwerp is van Jan Moerman (Antwerpen, 1663-1664) uitgevoerd in verguld zilver met een hoogte van 102 centimeter, op een vierlobbige voet, waarop schrijvende evangelisten met hun symbolen te bewonderen zijn. De voet heeft een opengewerkte moerbessenrand. De stam wordt gevormd door een personificatie van het Geloof, een vrouwenfiguur met kruis en kelk met hostie. Boven haar een wereldbol met sterren, waarop een pelikaan met jongen, zittend op een doornenkroon als nest. Rondom de lunula (= ronde houder in de monstrans, waarin de H. Hostie wordt geplaatst) een dubbele stralenkrans, gescheiden door een wolkenrand met engelenkopjes. Aan weerskanten van de lunulahouder de Hoop en de Liefde, gesymboliseerd door twee staande vrouwenfiguren met een anker respectievelijk twee kinderen en een brandend hart. In rechte lijn boven de lunula de geestesduif in stralenkrans tussen twee bundels korenaren, God de Vader met scepter tussen twee engelen met wierookvaten, een Alziend Oog en een Kroon met wierookbol met kruisje.

Na zo'n omschrijving zult u geïnteresseerd zijn geraakt om dit pronkstuk een keer te komen bekijken.

Nu een stukje geschiedenis erachter. In 1726 werd op last van de Gecommitteerde Staf van Zuid-Holland pastoor de Wit met zijn kapelaan de pastorie uitgezet en werden de parochianen van St. Petrusbanden zeer tegen hun zin opgezadeld met een Jansenistische pastoor in de persoon van Jacobus du Pré.

Het Jansenisme was een leer die haar naam ontleende aan Cornelius Jansenius (1585-1636), bisschop van Ieper (België). Deze bisschop hing de dogmatische stellingen in het boek "Augustinus" aan. Zijn aanhangers werden in Frankrijk vervolgd. In onze streek kreeg de leer vaste grond tussen de rooms katholieken, zo ook bij pastoor du Pré. De man had een zwaar leven tussen de Veenders. Openlijk werd hij belasterd, vervloekt en verwenst. Du Pré schreef daarover: *Mijn naam is Jacobus, daarom zeggen ze menigmaal "Morgen Jaap Donder" of "Morgen Jaap Duivel, Morgen Bliksem, Dag Smaus, Duivelse Smaus, Donderse Hond of*

Geuzendominee". Een ander soort bidt dat zij mij nog eens aan een galg mogen zien opgeknopt worden. 50 Jaar lang wist de goede man zich staande te houden, totdat hij bij de pastoriebrand in 1776 in de vlammen omkwam.

Het aantal parochianen dat bij hem kerkte was gedaald tot vijf! Zij konden hem financieel niet onderhouden, waardoor de pastoor genoodzaakt was de monstrans in Utrecht, voor de som van vijftien honderd gulden (= € 680) in de lommerd te verpanden.

Zo droevig het geval was, zo feestelijk ervaaarden de Veenders het. Direct na toestemming om weer een rooms katholieke priester te benoemen, werden kosten noch moeite gespaard om de pastorie en het kerkgebouw te herstellen. Geschenk op geschenk kwamen binnen, zo schrijft de historie, en werd de kerk opnieuw versierd en verrijkt. Een geslaagde collecte was voldoende voor de terugkoop van de monstrans bij de lommerd, waarna hij met groot vertoon op de communiebank werd tentoongesteld en door de dienstdoende pastoor gebruikt.

Nu staat de monstrans in het Historisch Centrum voor een ieder te pronk.
